

Mily boldog, aki...

A vízkereszt ünnepe utáni harmadik hét éneke újra egy időben távoli dallam és szöveg találkozása. A *Mily boldog, aki Jézusban, mint hatalmas barátban és irgalmas megváltóban bízik mindenkor bátran* (EÉ 384) szövegét *Johan Ludvig Runeberg* (1804–1877), a finnek nemzeti költője írta; ezt a verset énekeskönyvünk szerkesztői egy Luther-dallammal kapcsolták össze.

Runeberg jelentősége a finn nemzeti öntudat és identitás kialakulásában ugyanolyan fontos, mint két kortársáé, a *Kalevalát* összeállító *Elias Lönnroté* és a filozófus, államférfi *Johan Vilhelm Snellmané*.

Runeberg az európai romantika és nemzeti ébredés korának költője volt. Fiatalkori vidéki útjain megismerkedett a finn tájakkal és a finn néppel. Már 1830-ban, *Paavo gazda* című versében arról a szívós földművesről ír, aki az egymást követő rossz termésű években kénytelen fele rész fenyőkérgyet sütni kenyérébe. Mikor aztán Paavo végül jó termést takaríthat be, akkor is azt mondja asszonyának, hogy „fele rész kérget süss a kenyérbe”, mivel „elfagyott a szomszédunk vetése”.

Ezek után érdekes ellentmondásnak tűnhet, hogy Runeberg svéd nyelven írt. Svédországban és Norvégiában máig jól ismerik őt. Runeberget kora nagy európai romantikusaival állíthatjuk egy sorba (mint a francia *Hugo*, az angol *Shelley* és *Keats*, az orosz *Puskin* és *Lermontov* vagy a magyar *Petőfi*).

Hazánk című verse a finnek nemzeti himnuszává vált. Ebben a költeményben nagy valószínűséggel magyar hatásnyomokat is találhatunk: *Vörösmarty Szózatáét*. (A *Szózat* 1845/46-ban megjelent svédül, tehát Runeberg ismerhette.) Nem csupán a sorok jambikus lüktetése azonos, hanem lényeges gondolati közösségre is fölfigyelhetünk: „A nagy világon e kívül / Nincsen számodra hely”, illetve: „Bár zord legyen az életünk, / Ez a hazánk, szülőhelyünk. / A földtekén ily drága kincs, / Mint e hely, semmi nincs.”

Visszatérve énekünkhöz: az *On autuasta Jeesukseän kaikessa aina luota* kezdetű verset Runeberg egy olyan ének pótlására írta, amely a kánai menyegző történetet verselte meg (érdekesség, hogy Jn 2,1–12 az elmúlt vasárnap ógyházi evangéliuma). A finn szövegben valóban észrevehető néhány utalás a történetre. A második strófában ezért szerepel a menyegző szó.

Runeberg versét nagyszerűen hordozza Luther 1523-ban keletkezett *Jer, örvendjünk, keresztyének* énekének (EÉ 318) egyik dallama (ez a ballada ugyanis négy különböző dallammal jelent meg Luther életében). Az *Achtliederbuchból* ismert – ráadásul Luther-strófájú (8, 7, 8, 7, 8, 8, 7) – jón dallam a *Sololied* jellegzetességeit viseli magán. Örömteli karakterét leginkább a kezdet le- és felugró kvart hangköze határozza meg.

ECSEDI ZSUZSA